

Trečiojo asmens atstovo:

advokato Sauliaus Dambrausko
Vytauto pr.95/Donelaičio g.1, 44239 Kaunas
Tel. 868618325.

Atstovaujamas tretysis asmuo:

Asociacija „Žalioji Ažuolynas”
į.k. 30043809 K.Petrausko g. 36, Kaunas

Kauno apylinkės teismas Kauno rūmai

BAIGIAMOJI KALBA (tezės)
(Civilinė byla Nr. e2-828-451/2023)

2023 m. gegužės 16 d.
Kaunas

Ieškovas:

UAB „Trasanta“
Įmonės kodas: 134149023
Adresas: K. Donelaičio g. 81, Kaunas

Ieškovo atstovas:

Advokatė Aušra Mudėnaitė
Advokatų kontora SORAINEN ir partneriai
Adresas: Gedimino pr. 44A, Vilnius
Tel.: +370 52 430 566
ausra.mudenaite@sorainen.com

Atsakovai:

Kauno miesto savivaldybė
Kauno miesto savivaldybės administracija, į.k. 188764867,
Laisvės al. 96, LT-44251 Kaunas

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

į.k. 188704927
Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius,
Adresas korespondencijai:
Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kauno miesto skyrius
L. Sapiegos g. 10, LT-44501 Kaunas
kauno.miestas@nzt.lt

Tretysis asmuo:

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
Juridinio asmens kodas 188692688 Vilnius, Šnipiškių g. 3

I

1. Ieškovas UAB „Trasanta“ (toliau - **Ieškovas**) savo patikslinto ieškinio materialiniais teisiniais reikalavimais prašo:
  1. *Uždrausti Atsakovėms, Kauno miesto savivaldybei ir Kauno miesto savivaldybės administracijai, imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti žemės sklypą, registro Nr. 19/2237, esantį adresu Vydūno al. 4, Kaunas ir jame esančius Ieškovei priklausančius statinius (pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6074, paskirtis – prekybos, pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6016, paskirtis – prekybos, kitus inžinerinius statinius – kiemo statinius (tvorą, kiemo aikštelę, lauko tualetus- 2vnt., prausyklą, pavėsinę), unikalus Nr. 1993-0075-6063, taip pat pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas) ir pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas)) visuomenės poreikiams;*
  2. *įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840;*
  3. *pripažinti Ieškovės materialinę subjektinę teisę įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune (unik. Nr. 1901-0156-0011) lengvatinė tvarka (be aukciono), o jei teismas netenkintų reikalavimo dėl viso minėtojo žemės sklypo ploto - pripažinti Ieškovės teisę įsigyti arba nuomotis minėtojo žemės sklypo dalį, nustatytiną pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3D-40 patvirtintos Kitos paskirties valstybinės žemės sklypų, parduodamų ar išnuomojamų ne aukciono būdu, administravimo metodikos 6 ir 10-11 punktus.*
2. Savo ruožtu atsakovai Kauno miesto savivaldybė ir Kauno miesto savivaldybės administracija (toliau - **Atsakovas**) ne tik prašo atmesti ieškinį, bet net ir turėdama beveik trisdešimties teisininkų departamentą, kuris yra išlaikomas iš savivaldybės biudžeto, prašo priteisti iš Ieškovo bylinėjimosi išlaidas, kurias patyrė samdydama vienos iš didžiausių ir brangiausių advokatų kontorų Baltijos valstybėse „Ellex“ net du advokatus.
3. Tretysis asmuo asociacija „Žalasis Ažuolynas“ (toliau - **Suinteresuota visuomenė**) byloje įtraukta trečiuoju asmeniu, todėl turi savarankišką teisę išreikšti poziciją dėl byloje sprendžiamų reikalavimų.
4. Suinteresuota visuomenė mano, kad Ieškovo 1 ir 3 reikalavimai turėtų būti atmesti. Vis dėlto Ieškinio 2 reikalavimą Suinteresuota visuomenė palaiko remiantis žemiau išdėstytais motyvais ir mano, kad jis turėtų būti patenkintas.

II

Tarybos sprendimas pritariant automobilių poreikiui yra priimtas neteisėtu pagrindu, todėl reikalavimas nutraukti jį vykdančias procedūras yra teisėtas ir pagrįstas

5. Kauno miesto savivaldybės taryba (toliau - **Atsakovas**) 2021-02-02 priėmė sprendimą „Dėl žemės sklypo Vydūno al. 4, Kaune poreikio automobiliams statyti“ (toliau - **Tarybos sprendimas**).

6. Sprendimu Atsakovas pritarė poreikiui automobiliams statyti 3,35 ha dydžio žemės sklype Vydūno al. 4 (toliau - **Žemės sklypas Ažuolyne**), t.y. teritorijoje, kuri šiuo metu yra atskirta nuo Kauno Ažuolyno, tačiau yra į jį įsiterpusi. Tokį sprendimą Atsakovas grindė viešuoju interesu.
7. Suinteresuota visuomenė, gyventojai pasirašė peticiją „Apsaugokime Kauno Ažuolyno parko vientisumą“ prieštaraudami Kauno miesto savivaldybės ketinimui Žemės sklypą Ažuolyne panaudoti automobiliams statyti. Šią peticiją pasirašė daugiau negu 9,5 tūkstančių ją palaikančių gyventojų.
8. Tarybos sprendimas yra grindžiamas Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu.
9. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu Žemė visuomenės poreikiams gali būti paimama, kai ši žemė tenkinant viešąjį interesą reikalinga: *viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams, keliams, magistraliniams vamzdynams, aukštos įtampos elektros linijoms tiesti, taip pat jiems eksploatuoti reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams*.
10. Nagrinėjamu atveju Žemės sklypas Ažuolyne nėra reikalingas:
  - nei *viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams tiesti*,
  - nei *keliams tiesti, nei magistraliniams vamzdynams tiesti*,
  - nei *aukštos įtampos elektros linijoms tiesti*.
11. Teisės normoje nustatyta papildoma galimybė paimti žemę *reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams* yra susijusi tiktai su galimybe aukščiau išvardintus objektus eksploatuoti.
12. Todėl Tarybos sprendimo priėmimo pagrindas jį grindžiant Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu yra akivaizdžiai nepagrįstas ir neteisėtas.
13. Nagrinėjamu atveju teisiškai korektiškas ir teisėtas Tarybos sprendimas galėjo būti pagrįstas ne Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu, o Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktu, kuris numato žemės sklypo paėmimą *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*. Tai pažymint aktualu atsižvelgti į tai, kad šis žemės sklypas yra įsiterpęs į Kauno Ažuolyno teritoriją, svarbią tiek paveldosauginiu, tiek ir aplinkosauginiu aspektu (apie tai bus pasisakyta toliau).
14. Taip pat teisiškai korektišku ir teisėtu sprendimu galima būtų pripažinti ir tokį Tarybos sprendimą, kuriame nebūtų nurodytas joks žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms tikslas bei poreikis, o tikslas ir poreikis būtų nustatyti teritorijų planavimo procedūrose (kaip savo atsiliepimo motyvuose nurodo ir Atsakovo atstovas).
15. Nagrinėjant Bylą Atsakovo atstovas nuolat akcentuoja, jog Tarybos sprendimas tėra tam tikras „*užduotas klausimas*“, kuris „*turės būti atsakytas*“ teritorijų planavimo procedūrose, kuriose bus suformuotas visuomenės poreikis ir kuriuo remiantis NŽT direktorius galės priimti galutinį sprendimą paimti ginčo žemės sklypą visuomenės poreikiams ir (kaip nurodyta administracinio teismo nutartyje, kurią pridėjo Ieškovas) tik šis NŽT sprendimas jau galės būti skundžiamas teismui.
16. Taip pat savo atsiliepime Atsakovo atstovas, nesutikdamas su Ieškiniu, nurodo, jog „*Nagrinėjamu atveju nekeliamas ginčas dėl teisės, o Ieškiniu siekiama nepagrįstai uždrausti Atsakovėms atlikti teisėtus veiksmus ir vykdyti savo įstatymines funkcijas – pradėti svarstyti dėl galimybės inicijuoti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procesą*“. Taip pat pabrėžia, jog „ *tiek Tarybos Sprendimas, tiek ir Įsakymas yra vidaus administravimo srityje priimti teisės aktai, nesukuriantys ir neįtakojantys jokių teisių ir pareigų Ieškovei*“.
17. Vis dėlto su tokiais Atsakovo atstovo motyvais nėra pagrindo sutikti.
18. Tarybos sprendimu yra *pritarta poreikiui automobiliams statyti* ir jame nustatytas konkretus (tačiau neteisėtas) žemės paėmimo visuomenės poreikiams teisinis pagrindas - ŽĮ 45 str. 1 d. 4

- p.). T.y. tiek konkretizuotas poreikis, tiek konkretus teisinis pagrindas yra įvardinti Tarybos sprendime.
19. Kadangi Tarybos sprendime yra nustatytas aiškus imperatyvas - pritarti poreikiui automobiliams statyti, o savivaldybės taryba yra aukščiausias savivaldos organas, kurio sprendimai yra privalomi savivaldybės administracijai ir jos direktoriui, todėl Atsakovo atstovo motyvai, jog būtent Tarybos sprendimo pagrindu vykdomas teritorijų planavimo procesas turės apspręsti Žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms poreikį bei tikslą, yra nepagrįstas ir atmestinas.
  20. Įgyvendinant Tarybos sprendimą, kuriuo pritarta poreikiui automobiliams statyti, teritorijų planavimo dokumentas privalės būti parengtas pagal šiame Tarybos sprendime nustatytą poreikį automobiliams statyti ir Tarybos sprendime nustatytą neteisėtą (ŽĮ 45 str. 1 d. 4 p.) pagrindą. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus vykdoma teritorijų planavimo procedūra turi iš anksto Tarybos sprendimu nustatytą Žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms poreikį ir teisinį pagrindą, todėl Atsakovas ne tik nebegali nustatyti kitą Žemės paėmimo visuomenės reikmėms poreikį, bet ir negali šios procedūros vykdyti pagal kokį nors kitą teisinį pagrindą, negu tas, kuris nustatytas Tarybos sprendime.
  21. Todėl iš dalies nors ir pagrįstas Atsakovo atstovo motyvas, jog pati teritorijų planavimo procedūrų funkcija yra nustatyti tikrąjį visuomenės poreikį galutiniame teritorijų planavimo proceso rezultate, tačiau nagrinėjamu atveju pagal tokio turinio Tarybos sprendimą, kuris yra priimtas, tokį teritorijų planavimo proceso tikslą pasiekti nebeįmanoma, nes ir Žemės sklypo paėmimo poreikis ir tikslas, ir teisinis pagrindas yra privalomai nustatyti iki teritorijų planavimo procedūrų pradžios, ir šis teisinis pagrindas, kaip aukščiau aptarta - akivaizdžiai neteisėtas.
  22. Be to, siekdamas vykdyti teritorijų planavimo procedūras pagal tokio turinio Tarybos sprendimą, kuris dabar yra priimtas, Atsakovas veikia pažeisdamas *ultra vires* (viršijant kompetenciją) principą.
  23. Specialus viešojo juridinio asmens teisnumas išreiškia pagrindinį *ultra vires* doktrinos principą, pagal kurį juridinis asmuo negali veikti viršydamas savo kompetencijos ribas. Tuo tarpu teisės normose nėra nustatyta viešojo subjekto (t.y. Atsakovo) teisė spręsti dėl galimybės pritarti žemės paėmimui automobiliams statyti.
  24. Tarybos sprendimu yra determinuota teritorijų planavimo procedūra, dirbtinai primetant jai privalomą rezultatą. T.y. Žemės sklypo paėmimo visuomenei tikslas bei poreikis, kurie turėjo būti nustatyti teritorijų planavimo procedūrų rezultate (kuo, kaip minėta, pagrįstai remiasi Atsakovo atstovas), yra apspręsti iki šios procedūros pradžios Tarybos sprendimu. Todėl Tarybos sprendimas išeina už savivaldybės tarybos kompetencijos ribų, o atitinkamai Atsakovo veiksmai siekiant įgyvendinti Tarybos sprendimą tokį veikimą taip pat daro veikimu *ultra vires*.
  25. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktu Žemės sklypas Ažuolyne visuomenės poreikiams gali būti paimamas, kai ši žemė tenkinant viešąjį interesą reikalinga: *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*.
  26. Toks Žemės sklypo Ažuolyne paėmimas, atsižvelgiant į Kauno Ažuolyno gamtinį-kultūrinį statusą, atitiktų ŽĮ 45 str. 1 d. 9 p. nustatytą žemės paėmimo pagrindą. Deja Tarybos sprendimas nėra motyvuotas galimu teisėtu pagrindu, o jame nustatytas kitas konkretus teisinis pagrindas (ŽĮ 45 str. 1 d. 4 p.) pagrįstai leidžia Ieškovui reikalauti įpareigoti Atsakovą nutraukti be teisėto pagrindo vykdomas procedūras.
  27. Taigi Ieškovo reikalavimas — *įpareigoti Atsakovą nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840* — yra pagrįstas ir teisėtas, todėl tenkintinas.

III

Dėl Ieškovo subjektinio suinteresuotumo pagal 2-ą reikalavimą

28. Tiek 2021-03-17 nutartyje (administracinė byla Nr. eI3-4725-414/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00556-2021-5), tiek ir 2021-03-16 (administracinė byla Nr. eI3-4640-320/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00530-2021-7) teismai nurodė, kad Tarybos sprendimas, kuriuo buvo pritarta poreikiui automobiliams statyti, nesukuria teisinių pasekmių, todėl šis administracinis aktas negali būti tinkamu skundo dalyku. Taip pat analogiškai teismas nusprendė ir kitoje administracinėje byloje: kad ir 2021-03-12 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-840 negali būti tinkamu skundo dalyku. Todėl tokius skundus administracinėje teismoje teismas priimti atsisakė (2021-04-22 (administracinė byla Nr. eI3-5399-422/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00760-2021-2)).
29. Taigi Atsakovo atstovas pagrįstai nurodo, jog *teismas įsiteisėjusia nutartimi yra pripažinęs, kad Tarybos Sprendimas nesukelia Ieškovei jokių teisinių pasekmių ir negali būti ginčo teisme dalyku.*
30. Tačiau toks šių administracinių aktų, kaip galimų skundžiamų aktų, vertinimas administracinėje teismoje dar nereiškia, kad ginčo dalyku negali būti šių administracinių aktų įgyvendinimas, kai toks įgyvendinimas sukelia teises pasekmes Ieškovui ir Suinteresuotai visuomenei, arba kai toks įgyvendinimas neišvengiamai sukels siekiamas pasekmes ateityje.
31. Civilinio kodekso 1.138 straipsnyje nustatyta, kad civilines teises įstatymų nustatyta tvarka teismas gina *inter alia* **užkirsdamas kelią teisę pažeidžiantiems veiksams ar uždrausdamas** atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti (prevencinis ieškinys) (3 p.).
32. Nagrinėjamu atveju reikalavimas, kuriuo prašoma *įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras*, vykdomas pagal konkrečius administracinius aktus, kuriuos teismas pripažino netinkamais juos ginčyti, tačiau kurių turinys yra akivaizdžiai neteisėtas, laikytinas tinkamu įstatyme numatytu teisių gynimo būdu siekiant *užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksams*.
33. Nagrinėjamu atveju būtina atsižvelgti į tai, kad procesiniai sprendimai, kuriais minėti administraciniai aktai pripažinti netinkamu ginčo dalyku, yra priimti administracinėje teismoje pasisakant dėl administracinių teisinių santykių bei vertinant neužbaigtų teisinių santykių procedūrinį eiliškumą. Būtent tuo pagrindu teismas yra nurodęs, kad tinkamu ginčo dalyku žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiui procedūroje galės būti tik galutinis NŽT direktoriaus sprendimas, o ne tarpiniai procedūriniai administraciniai sprendimai, kuriais pripažintas tiek Tarybos sprendimas, kuriuo pritarta poreikiui automobiliams statyti, tiek ir jo pagrindu priimtas 2021-03-12 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-840, kuriuo pradėta teritorijų planavimo procedūra.
34. **Ieškovas ginčo žemės sklype iki šiol tebeturi jam nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą**, kuris iki šiol nėra paimtas visuomenės reikmėms. Realizavus Tarybos sprendime nustatytą poreikį (*automobiliams statyti*) pagal 2021-02-02 Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021-03-12 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840, Ieškovo nuosavybės objektai arba atsidurs automobilių stovėjimo aikštelėje (ir tai galimai neatitinka Ieškovo interesų), arba šie objektai bus paimti visuomenės reikmėms (kas yra numatyta Tarybos sprendimo aiškinamajame rašte). Tai, suprantama, taip pat neatitinka Ieškovo lūkesčių ir interesų.
35. Todėl nėra pagrindo spręsti, jog Ieškovas neturi subjektinio suinteresuotumo reikalavimui, kuriuo siekia įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal

konkrečius administracinius aktus ir taip siekia *užkirsti kelią jo teises pažeidžiantiems veiksams*, o teismo pareiga tokį reikalavimą išnagrinėti visais byloje keliamais jo teisėtumo aspektais.

36. Suinteresuota visuomenė taip pat mano, jog ateityje Ieškovui priklausantys nuosavybės teisių objektai turėtų būti paimti visuomenės reikmėms, tačiau kitu teisiniu pagrindu (t.y. ŽĮ 45 str. 1 d. 9 p.). Tačiau nagrinėjamu atveju, kol tai nėra padaryta, vertinant Ieškovo teisę į tokį reikalavimą per subjektinių teisių pažeidimo bei teisinio intereso egzistavimo prizmę nėra jokio pagrindo atsisakyti vertinti tokio reikalavimo teisinius argumentus.

IV

Tarybos sprendimas priimtas neatlikus privalomo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV)

37. Tarybos sprendime šis poreikis (automobiliams statyti) yra nustatytas be jokio tiriamojo (poreikį grindžiamą) pagrindo, prieš tai neišnagrinėjus galimų alternatyvų nei teritorijų planavimo, nei Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau - **SPAV**)) procedūrose.
38. SPAV procedūros yra vykdomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (toliau - **SPAV aprašas**).
39. SPAV aprašu yra įgyvendinamos šios aktualios ES direktyvos: 2001-06-27 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157), 1992-05-21 Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 2 tomas, p. 102), 2002-06-25 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo (OL 2002 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 7 tomas, p. 101).
40. Atsakovo atstovė savo baigiamąjoje kalboje nurodė, kad nagrinėjamu atveju Aprašas netaikomas remiantis SPAV aprašo 3.4. punktu, pagal kurį jis netaikomas *rengiant ir tvirtinant: detaliuosius planus toje savivaldybės dalyje, kurioje atliktas savivaldybės dalies bendrojo plano vertinimas, ir jeigu nesuplanuotas joks kitas kiekybinis ir kokybinis poveikis aplinkai, išskyrus pirmiau įvertintą*.
41. Kauno miesto Bendrojo plano aiškinamojo rašto 54 punkte yra nustatytas imperatyvus reikalavimas, kaip prievolė: *parengti atskirų miesto dalių išsiskiriančių savitumu urbanistinio ir architektūrinio formavimo idėjinis projektus, o vėliau parengti atitinkamus teritorijų planavimo ir statybos dokumentus*. Taip pat tokie pat imperatyviniai reikalavimai yra nustatyti ir Bendrojo plano aiškinamojo rašto 52, 53 ir 55 punktuose.
42. Kaune Suinteresuota visuomenė (plačiąja prasme) nuolatos reikalauja laikytis šias Kauno miesto teritorijos bendrojo plano, kaip norminio akto, nuostatas. Tačiau, deja, **iki šiol nėra parengtas nei jokios atskiros miesto dalies išsiskiriančios savitumu urbanistinio ir architektūrinio formavimo idėjinis projektas, nei jokios savivaldybės dalies bendrojo plano vertinimas**.
43. Na, o galutinai paneigiant Atsakovo atstovės motyvus dėl SPAV aprašo netaikymo remiantis 3.4. punktu, reikėtų pabrėžti, kad Žemės sklype Ažuolyne pradėtomis procedūromis planuojamas esmingai kitoks kiekybinio ir kokybinio poveikio aplinkai sprendinys, kuris niekada anksčiau nebuvo įvertintas jokiam anksčiau atliktame SPAV (tokio Atsakovo atstovės motyvo nepatvirtina jokie byloje surinkti ar viešai prieinami įrodymai).

44. Todėl byloje nagrinėjamas atvejis nepatenka į SPAV aprašo 3.4. punkto dispoziciją ir nesukuria tų teisinių sąlygų dėl kurių SPAV aprašas galėtų būti netaikomas.
45. Taigi Tarybos sprendimas buvo priimtas po to, kai Kauno marių regioninio parko direkcija jau buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas, o Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.
46. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (toliau - **SPAV aprašas**) Atsakovai, prieš priimant Tarybos sprendimą, privalėjo atlikti Projekto strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūras.
47. Vadovaujantis SPAV aprašo 6.4. punktu SPAV privaloma atlikti tais atvejais, kai *plano ar programos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms.*
48. Tame pačiame punkte nustatyta, kad „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka tai - *plano ar programos įgyvendinimo vietovė, tiesiogiai besiribojanti su „Natura 2000“ teritorija arba esanti netoli jos, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl ūkinės veiklos masto tikėtina, kad numatomas įgyvendinti planas ar programa gali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis.*
49. Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnio 18 punktą *planai ir programos tai planavimo dokumentai, apibrėžti Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose ūkinės veiklos, gamtotvarkos, kitus aplinkos apsaugos planavimo dokumentus apibrėžiančiuose teisės aktuose, kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visiškus ar dalinius pakeitimus.*
50. Remiantis Tarybos sprendimu buvo priimtas administracinis aktas inicijuojantis teritorijų planavimo procedūras, kuriomis numatyta pakeisti detalųjį planą. Todėl tiek vienas tiek kitas administracinis aktas patenka į *planų ir programų* definicinę apibrėžtį.
51. Dar prieš priimant Tarybos sprendimą Žemės sklypui Ažuolyne Kauno marių regioninio parko direkcija 2019-01-04 išdavė teritorijų planavimo sąlygas Nr. REG92646, kurios patvirtina tai, kad nagrinėjamu atveju „Natura 2000“ teritorijos ir jos gretimybės statusas yra teisiškai reikšmingas sprendžiant dėl SPAV privalomumo.
52. Šiose Teritorijų planavimo sąlygose nurodyta, kad „<...> dalis žemės sklypo yra „Natura 2000“ teritorijoje, o likusi sklypo dalis yra „Natura 2000“ teritorijos artimoje aplinkoje <...> prieš rengiant statybos techninius projektus turi būti atliktas Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas.“.
53. Vadovaujantis SPAV aprašo 15 punktu *Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotos išvados, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, organizatoriui privalomos.*

54. Tarybos sprendimas buvo priimtas po to, kai Kauno marių regioninio parko direkcija jau buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas, o Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.
55. SPAV aprašo nuostatos bei minėtos teritorijų planavimo sąlygos, jas aiškinant sistemiškai, neabejotinai suponuoja pareigą prieš priimant bet kokią sprendimą dėl plano arba programos gauti Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotą išvadą, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, o gavus išvadą, kad poveikis bus reikšmingas - atlikti SPAV procedūrą.
56. Vadovaujantis SPAV aprašo 2 punktu SPAV *atliekamas rengiant planą ar programą, prieš ją priimant ir (arba) tvirtinant, kad būtų parinkta tinkamiausia plano ar programos sprendinių alternatyva.*
57. Taigi Atsakovas priėmė Tarybos sprendimą negavęs privalomos reikšmingumo išvados, neatlikęs SPAV procedūrų (kurias turėjo teisę atlikti savo iniciatyva ir be reikšmingumo išvados) ir net nesprendęs dėl galimų alternatyvų.
58. Todėl pagal Teritorijų planavimo sąlygas neatlikus Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo, kuris lemia SPAV vertinimo būtinumą (SPAV aprašo 6.4. punktas) ir neišnagrinėjus galimų alternatyvų (SPAV aprašo 2 p.), bet koks planas ar programa (šiuo atveju jiems atitinka Tarybos sprendimas) yra neteisėti, kadangi nėra paremti optimaliausių alternatyvų pasirinkimu bei SPAV procese nustatytais atitinkamų rizikų suvaldymo priemonėmis.

V

Tarybos sprendimas priimtas neatlikus privalomo poveikio aplinkai vertinimo (PAV)

59. Remiantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (toliau - **PAV įstatymas**) planuojama ūkinė veikla - tai numatoma ūkinė veikla, galinti daryti poveikį aplinkai.
60. Tarybos sprendimu yra pritarta Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimui automobiliams statyti. Tokiu būdu Tarybos sprendimas yra priimtas dėl planuojamos ūkinės veiklos (toliau - **PŪV**).
61. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 2 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *atrankos metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai yra privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą* (2 p.), o atranka atliekama, kai PŪV patenka į PAV įstatymo 2 priedą.
62. PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punkte į nustatytų veiklų sąrašą yra įtraukta *urbanistinių objektų statyba, kai užstatomas didesnis kaip 1 ha plotas kartu su kietosiomis dangomis, šaligatviais, pėsčiųjų takais, dviračių takais.*
63. Tarybos sprendimas patenka į šią kategoriją. Žemės sklypas Ažuolyne yra urbanistinis objektas, o pagal prie Tarybos sprendimo pridėtą „*Vydūno al. 4, Kaune automobilių vietų pasiūlymų schemą*“ projektuojamų užstatomų (rekonstruojamų) infrastruktūros elementų plotas yra didesnis negu 1 ha.
64. Todėl atranka PŪV dėl poveikio aplinkai vertinimo pagal PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punktą yra privaloma. Tai reiškia, kad prieš priimant Tarybos sprendimą, kuriuo nutarta pritarti Žemės sklypo Ažuolyne poreikiui automobiliams statyti, kaip PŪV privalėjo būti atliktos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros.
65. PAV procedūros galėtų būti atliktos ir vėlesnėse PŪV stadijose, tačiau Atsakovo priimtas Tarybos sprendimas užkirto kelią alternatyvoms tolimesniame planavimo procese. Tai reiškia,

- kad poveikio aplinkai vertinimo procedūras Atsakovas privalėjo atlikti prieš priimdamas Tarybos sprendimą.
66. Kaip minėta, poveikio aplinkai vertinimas (PAV) atliekamas, kai toks poreikis nustatomas atrankos metu.
  67. Tačiau yra ir savarankiškas privalomo PAV atlikimo pagrindas.
  68. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 3 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.*
  69. Kauno Ažuolynas yra įsteigta Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija. Taigi, vadovaujantis PAV įstatymo 3 str. 1 d. 3 p. saugomų teritorijų institucijos išvada dėl PŪV poveikio reikšmingumo yra privaloma prieš nusprendžiant, ar privalo būti atliktas PAV.
  70. Nagrinėjamu atveju Atsakovas nesikreipė į atsakingą saugomų teritorijų instituciją dėl PŪV poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo nustatymo, o Tarybos sprendimas, kuriuo pritarta poreikiui automobiliams statyti, suponuoja neabejotinai reikšmingą poveikį Kauno Ažuolynui kaip artimai „Natura 2000“ teritorijai.
  71. Teismų praktikoje pripažįstama, kad net *atrankos išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra neprivalomas, galima priimti tik tokiu atveju, kai neabejotinai konstatuojama, kad ši veikla neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai; ir priešingai, priimti atrankos išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas, pakanka motyvuotos prielaidos apie planuojamos ūkinės veiklos galimą reikšmingą poveikį aplinkai (LVAT 2015 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-2102-14).*
  72. Nagrinėjamu atveju PŪV planuojama su „Natura 2000“ besiribojančioje teritorijoje. Tai reiškia, kad motyvuota prielaida dėl PŪV galimo reikšmingumo aplinkai yra reikšmingas faktorius net ir atliekant PAV atranką, kurios metu priimamas sprendimas dėl PAV privalomumo.
  73. Pagal PAV įstatymo 2 str. 2 dalį *numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai – aplinkos, jos elementų, juos vienijančių natūralių ir antropogeninių sistemų kiekybinis ir (arba) kokybinis pokytis, siekiant kurio išvengti, jį sumažinti, kompensuoti ar likviduoti jo padarinius būtina numatyti atitinkamas priemones.*
  74. Aukščiau minėta teismų praktika, be kita ko, sąlygoja ir procesinį įrodinėjimo naštos paskirstymą tokio pobūdžio bylose, t.y. *tik tokiu atveju, jeigu būtų neabejotinai konstatuojama, kad PŪV neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai, būtų galima spręsti, jog PAV atlikti nebuvo privaloma.*
  75. Be to, PAV atrankos procedūra yra aktuali tik tokiu atveju, jeigu atsakinga saugomų teritorijų institucija, į kurią Atsakovas privalėjo kreiptis dėl ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo, duotų išvadą, kad PŪV poveikis „Natura 2000“ teritorijai nėra reikšmingas ir kad PAV nėra privalomas nustatytu savarankišku pagrindu.
  76. Atsakovas visas veiklas, planus ir programas, vykdomas Kauno Ažuolyno artimoje aplinkoje (Kauno Ažuolyno infrastruktūros pritaikymo visuomenės poreikiams (rekonstrukcijos), Dainų slėnio rekonstrukcijos, Kauno sporto halės rekonstrukcijos, S.Dariaus ir S.Girėno stadiono rekonstrukcijos), dirbtinai atribojo, tokiu būdu imituodamas atskirų tarpusavyje nesusijusių veiklų vykdymą ir išvengdamas realių poveikio aplinkai rodiklių ir realių poveikio aplinkai pasekmių nustatymo. Vis dėlto tokie būdai išvengti privalomų aplinkosauginių reikalavimų Europos teisingumo teismo praktikoje nėra toleruojami ir laikomi ydingu teisės normų interpretavimu.

77. Tačiau Tarybos sprendimo aiškinamajame raštu yra nurodyta, kad „rekonstruotas S. Dariaus ir S. Girėno stadionas talpins 15 000 žiūrovų ir rekonstruota Sporto halė 2 500 žiūrovų, todėl manome, kad siekiant užtikrinti patogų atvykimą į renginius papildomai reiktų numatyti automobilių statymo aikštelę adresu Vydūno al. 4“. Taip pat Tarybos sprendimo aiškinamajame rašte nurodyta, kad „siekiant padidinti automobilių vietų skaičių aplink rekonstruotą S. Dariaus ir S. Girėno stadioną, Kauno sporto halę bei Kauno Ažuolyno parką Transporto ir eismo organizavimo skyrius parengė planavimo pasiūlymų schemą Vydūno al. 4, Kaunas. Pagal pridedamą schemą numatoma papildomai iki 1 950 automobilių stovėjimo vietų“.
78. Todėl prieš priimant Tarybos sprendimą, kuriuo pritarta Žemės sklype Ažuolyne automobilių statymo poreikiui, būtina buvo įvertinti planuojamos veiklos poveikio reikšmingumą Kauno Ažuolynui, kaip „Natura 2000“ teritorijai.

VI

Tarybos sprendimas yra priimtas pažeidžiant Kauno Ažuolyno, kaip nacionalinės vertės paveldo objekto, vertingąsias savybes

79. Žemės sklypas Ažuolyne patenka į dviejų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sudėtį.
80. Visa Kauno Ažuolyno teritorija (įskaitant Žemės sklypą Ažuolyne) yra nekilnojamojo kultūros paveldo vertybė, nacionalinio reikšmingumo Kultūros vertybių registro objektas - „Kauno Ažuolyno objektų komplekso parkas“, unikalus kodas 17381 (toliau - **Parkas**).
81. Taip pat Parkas yra sudėtinė kito nacionalinio reikšmingumo objekto - „Kauno Ažuolyno objektų komplekso“, unikalus kodas 44581 (toliau - **Kompleksas**), dalis.
82. Byloje aktualios Komplekso saugomos vertybės yra:
- 7.1.3.2. buvusių komplekso dalių (statinių) liekanos ar jų vietos - oranžerijos vieta teritorijos Š dalyje (1930 m. pastatyta centrinė oranžerija buvo 15 m aukščio; po karo sodininkystės statiniai sunyko ir buvo nugriauti);
  - 7.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys, dangos - Radvilėnų plento trasa (Radvilėnų plentas buvo nutiestas XIX a. pab., kaip Kauno tvirtovės gynybinius objektus jungiantis kelias, Ažuolyno objektų komplekso apibrėžtoje teritorijoje);
  - 7.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai.
83. Aplinkybes, kad Žemės sklypas Ažuolyne patenka į aukščiau minėtus Kultūros vertybių registro objektus, patvirtina Nekilnojamųjų kultūros vertybių dokumentai (planas TRP4, planas TRP14, teritorijos ribų planas, objektų aprašymai).
84. Byloje aktualios Parko saugomos vertybės yra:
- 7.1.3.1. planavimo sprendiniai - peizažinis parkas susidedantis iš trijų, gatvėmis atskirtų dalių: centrinėje dalyje esančio Didžiojo ažuolyno, kurio Š dalyje yra sodininkystės sklypas, P dalyje - Dainų slėnis, Mažojo ažuolyno V dalyje ir Adomo Mickevičiaus slėnio R dalyje;
  - 7.1.3.3. įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos - betoninė skulptūra „Sėdintis vyras“;
  - 7.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys, dangos - Didžiojo ažuolyno takų tinklo trasos;
  - 7.1.3.6. želdynai ir želdiniai - paprastieji ažuolai ir jų masyvai.
85. Tarybos sprendimas savo turiniu - pritarimu poreikiui automobiliams statyti Žemės sklype Ažuolyne - pažeidžia Kauno Ažuolyno, kaip kultūros vertybių registro objekto, vertingąsias savybes.

Dėl išdėstytų motyvų **p r a š o m e**:

1. tenkinti ieškovo ieškinio reikalavimą: *įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840;*
2. likusioje dalyje ieškinį atmesti;
3. netenkinti Atsakovo reikalavimo priteisi jam patirtas išlaidas advokato pagalbai apmokėti pripažįstant, kad ginčo dalykas patenka į Atsakovo kompetencijos sritį, todėl Atsakovo turimi administraciniai teisininkų resursai yra pakankami tinkamai atstovauti ginčo byloje, o papildomas advokatų samdymas nesudarė būtino teisinės pagalbos poreikio.

ADVOKATAS SAULIUS DAMBRAUSKAS